

40 փրձ.

ԾԱԲԱԹԱԹԵՐԻ

40 փրձ.

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Երգիծաբանական

ՏՆՕՐԷՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

Հասցէ, Ղալաթիա Նորասուրենկեան խան

ԺԲ. Տարի Թիւ 52

ԾԱԲԱԹ

3 Յուլիս, 1899

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Շ.—Կրթական հարցեր. Պատմութիւն:
Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ.—Մեր գիտցածը:
ՀԱՋԱՐ.—Ահա բանաստեղծութիւնս:
ԴԻՏՈՂ.—Շարժական քրոնիկ:
Լ. ՇԱԹԻՆԱՆ.—Տքթ. Տաղաւարեան եւ իր նոր գործը:
ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ.—Ընտանեկան վզվզուկներ:
ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ.—Բիսոյով ճիւղալիւշը (Շար. եւ վերջ):
Մ. ՃԻՏՏԱ.—Ապուր ուտել է:
ԵԴՈՒԱԼԻ.—Մաքրիգիւղ:
* * *.—Թաղականի տիպար մը:
Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ.—Նկարներ:
ՄԷՆ-ՏԻՍ.—Զուարճալիք:
Վ. Փ.—Ինճի մութ է:
Լ. Ա. Փ.—Խենդութիւն է:
Ծաղիկի հեռագիրները:
Ազգային լուրեր:

“ԾԱՂԻԿ” ՕՐԱԹԵՐԻ

Պարտք կը համարեմ հրապարակաւ իմ խո-
րին շնորհակալիքս յայտնել ամէն անոնց, որոնք
թէ անձաւոր եւ թէ մասնաւոր նամակներով իրենց
խնդակցութիւնը յայտնեցին՝ Ծաղիկ՝ օրաթերթի
վերածուած ըլլալուն համար:

Սխալ է այն զրոյցը թէ Ծաղիկի ամենօրեայ
հրատարակութիւնը թուրք պաշտօնակցի մը յանձ-
նած ըլլամ: Օրաթերթ Ծաղիկը եւ իմ սեփական
միջոցներովս պիտի հրատարակեմ ի մօտայ:

Իսկ Ծաղիկ շաբաթաթերթը՝ օրաթերթէն
բոլորովին անկախ, պիտի շարունակուի ըստ առաջ-
նոյն:

Արտոնատէր

Ա. Յ. ՍԱԳՍԵԱՆ

“ԾԱՂԻԿ” ԾԱԲԱԹԱԹԵՐԻ

ԺԲ. ՏԱՐԵՇՐԱՆԸ

Այսօր կը լրանայ Ծաղիկ գաւառաթերթի
ԺԲ. շրջանը, 52 թիւ ամբողջ հրատարակուելով:

Ծաղիկի հրատարակութեան սկսելէս մինչեւ
այսօր, 8 ամսուան միջոցին մէջ, յուսացածէս ա-
ւելի քաջալերութիւն գտայ ընթերցող հասարա-
կութեան կողմէ, թէ՛ աստ եւ թէ՛ ի գաւառս, որուն
համար ի սրտէ շնորհակալ եմ:

Նոյնպէս շնորհակալութիւն այն ամէն Աշխա-
տակիցներուն ու Գործակալներուն, որոնք անընդ-
բար փութացին շօրամիջ ըլլալ ինձ, իրենց
աշխատութիւնը չի խնայելով: Երոնց կը պարտի
Ծաղիկ իր յաջողութեան մէկ մեծ մասը:

Ծաղիկ՝ իր ԺԲ. տարեշրջանը պիտի սկսի
յառաջիկայ շաբաթ օրէն, միեւնոյն ուղղութեամբ
ու միեւնոյն պայմաններով, եւ պիտի հրատարակուի
անընդհատ ամէն շաբաթ օր, հետզհետէ աւելի ճոխ
եւ խնամեալ պարունակութեամբ:

Այն բաժանորդներ, որոնք իրենց հաշիւները
չեն կարգադրեր մինչեւ յառաջիկայ շաբաթ, չպիտի
ստանան նոր թերթը. իսկ այն բաժանորդներէ՝ ու-
րոնց պայմանաժամը կը լրանայ ներկայ թուով,
կը խնդրուի իրենց նոր բաժանագինը փութացնել
մինչեւ ամսոյս վերջը:

Տնօրէն “Ծաղիկ” շաբաթաթերթի
ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ազգերու պատմութիւնը, ազգերու դաստիարակն է։ Անցեալին մէջ կատարուած դէպքերէն դաս և փորձառութիւն ստանալ, կրթել սիրտն ու հոգին, ահա դերը զոր պիտի ունենայ պատմութիւնը մեր դպրոցներուն մէջ։

Սակայն դժբաղդաբար այդ օգտաշատ դասը ձանձրանալի դարձած է մեր տղոց՝ վարժապետական հին սխաղէկին պատճառաւ։ Թուականներով աշակերտներուն միտքը բեռնաւորել, չոր ու ցամաք ոճով մը պատմել դէպքերը առանց մանուկներուն մէջ հետաքրքրութիւն արթնցնելու և առանց անոնցմէ հանելու բարոյական մեծ սկզբունքներ, դոց ընել տալ թուլթախորէն ամբողջ դասը՝ առանց անկէ բան մը հասկնալու, ահա այսպէս կ'ըմբռնեն մեր վարժապետներէն ոմանք պատմութեան դասաւանդութեան կերպը։

Ու տղայք փոխանակ սիրով մտիկ ընելու այդ օգտաշատ դասը, որու համար ի բնէ խնդրի ու հետաքրքրութիւն մը ունին՝ կը ձանձրանան. և մինչ կը պատմէ դասատուն Լէոնիդասի դիւցազնութիւնը կամ Կեսարի մեծագործութիւնը, մանուկը ճանձ կը բռնէ և կամ կը մրափէ այդ պահուն։ Պէտք է ուրեմն ջանանք միշտ հետաքրքրութիւնը վառ պահելով անոնց մատղաշ միտքերուն մէջ՝ սորվեցնել անցեալին պատմութիւնը և այն ատեն պիտի տեսնենք թէ որքան սիրով ու հետաքրքրութեամբ պիտի վերաբերուին դէպքերու, որոնք էական պայմաններն են պատմութեան ուսուցման։

Օգտակար միջոց մըն է նաև աշակերտները պատգնել պատմական վայրեր, որոնք չեն պակսիր հոս, տանիլ զանոնք Կայսերական Թանգարանը, ցուցնել հնութիւնները, բացատրել նկարները, զգացընել տալ հին դարերու մէջ ի գործ դրուած արուեստի նրբութիւնը. ասոնք մեծագոյն ուստարն են սիրելագոյն դասը ընծայելու համար պատմութիւնը և զարգացնելու գեղեցկին և բարիին ճաշակը անոնց սրտին ու մտքին մէջ։

Իբրեւ պատմութեան փորձառու և մասնագէտ ուսուցիչ՝ Բերայի ազգ. վարժարանաց տնօրէնը, գործադրելով պատմութեան ուսուցման մէջ վերեւ յիշուած միջոցները, Էստեան վարժարանի աշակերտները անցեալ հինդաբթի, ընկերակցութեամբ իրենց ուսուցչաց, զրկած է Կայսերական Թանգարանը, — ինչպէս որ աշակերտուհիներն ալ տարած էր — հոն՝ մօտէն տղոց ցուցնելու համար հին ազգերու արուեստից հրաշակերտները։

Ահա նորութիւն մը որ յիշեալ տնօրէնը կը մտցնէ ազգային վարժարաններուն մէջ և յուսալից ենք թէ ուրիշ դպրոցներու վարիչներն ալ պիտի հետեւին այս արդիւնաւոր օրինակին։ Բայց դժբաղդաբար շատեր կան մեր մէջ — կոյր հետեւողներ օտարազգի յոռի սովորութեանց — որոնք երբ տեսնեն ուրիշին գովուիլը, արժանապատուութեան ստորնայում մը կ'զգան իրենց մէջ, և կ'սկսին խժբժանքը — չարերու այդ միակ զէնքը — գործածել անոր դէմ։

Շ.

Մ Ե Ր Գ Ի Տ Ց Ա Ծ Ը

Ի վաղուց անտի, մեր բերնին համրիչ ենք ըրած, ուսում, դաստիարակութիւն, վարժարան, ուսուցիչ, համալսարանական կրթութիւն են. ինչ չանցանք, ազգին զուր տեղը վատնած ստակին պտուղները ամէն օր աչքերնուս առջին կը թափառին. դո՛ւմ գլուխ չըջանաւարտներ եւ թեթեւօլիկ բանաստեղծներ՝ որոնց բերանը անօթութենէ կը հոտի, մինչդեռ մեր նախնիք իրենց զաւակը՝ Գործոցն ու Նարեկը լմնցուցածին պէս, վարպետի մը քով նստելով արհեստ մը կը սովորեցնէին, որ ապագային իր ապրուստը ձարէ։ Եւ յիրաւի ալ այժմուս բնական տուններնիս, այն անուս արհեստաւորները չինեցին. մինչդեռ այս օրուան ուսեալ շրջանաւարտներնիս տուն չէ, հաւնո՛ց մը անգամ չեն կրնար շինել։

Ամէն մարդ ուսման պարտաւելով՝ ո՛չ փրկիստիպ, ոչ քերթով եւ ոչ մատենագիր կրնայ ըլլալ. հանձարն ու տաղանդն ալ իրենց քմային հաճոյքը ունին. մարդս ուղեն գրագիր կ'ընեն, ուղեն բնագետ, այն ալ, հարկը հաղար մարդէ մին իսկ արհեստը ամէն մարդ արհեստաւոր կ'ընէ, որ քիչ շատ իր սպորուստը կը ծախէ, մինչդեռ առջին ուսման պարտաւոր խմատակ խմատուռները անօթի կը մնան։ Ահաւասիկ մեր զիտցածը. հիմայ գանք ձեր չգիտցածին։

Մեր կուսակրօնները՝ որոնք առաջնորդութեան եւ քարոզչութեան սահմանեալ են, սկսած են ընտանեկան հովուութիւնը՝ որ քահանաներու պաշտօնն էր, ժրաջանաբար իրենք ստանձնել։

Կարգ մը վարդապետներ, մանաւանդ նորընծայ վարդապետներ, ժամանակէ մը ի վեր Պոլսոյ արուարձաններու մէջ տունէ տուն կը պտտին՝ անշուշտ իրենց հոգեւունջ օրհնութիւնները սփռելու... համազամ սեղաններու վրայ եւ սիրաշահ քարոզներով որբեւայրիները սփռելու համար Թիւեալ կուսակրօններէ մին, որ տիրամայր մը ունենալով հանդերձ, այրի մօր մը եւս հետամուտ է, քանի քանի անգամներ՝ այդ երկրորդ մօրը տան այրերէն լոյն վախուած, բայց բանի տեղ չգնելով կը շարունակէ իր ապօրէն յարաբերութիւնը յիշեալ մայրիկին հետ։

Առաջին անգամ ըլլալով կ'ազդարարուի այդ վարդապետին, որ աբեղայութեանը գործած սխալի շահա-

տակութիւնները եթէ վարդապետութեան ալ պիտի չա-
րունակէ, իր սրտապան Արմաշի Զարխաբանին Պոյէն վէր
մոմ մըն ալ վառէ, դարձեալ չպիտի կրնայ խայտառակ-
ուելէ խոռապիլը:

Առ այժմ աւելի չենք ուզեր ծանրանալ եւ կը բա-
ւականանք այս աղգարար տողերով, եւ կը խնդրենք
Պատ. Կրօն. Ժողովէն, որ բարեհաճի աղգու տնօրինու-
թիւն մը ընելով, վերջ մը տայ այս կարգի վարդա-
պետներու՝ ուզած տուններին Խալիքի բռնելով, Ժողո-
վըրդեան մէջ գայթակղութիւն պատճառելուն:

Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

ԱՆՍԵՐԱՆԵՐԸ

Անցեալ շաբաթ այս սիւնակներուն մէջ բանաս-
տեղծութիւն չընելու պատճառները թուելով, ամենայն
համաձայնութեամբ «Երբ» ըսած էի. բայց տեսայ որ ըն-
թերցողներս չգոհացան թուած պատճառներովս եւ պըն-
դեցին որ, ինչ որ ալ ըլլայ, բանաստեղծութիւն մը գը-
րեմ: Չեմ գիտեր թէ թաքուն նստաւ՝ մը կայ այս
պնդումին մէջ փառք Աստուծոյ, Պոլսոյ գրագէտնե-
րուն մէջ բանաստեղծութեան Դանիէլ ընդունելու կան-
երկինքը, ալիքը, ցողը, կապոյտը իրար խառնողներ կը
գտնուին, ուստի բերթողներու այս առատութեան մէջ
եւլել եւ ինծի պէս նոյն իսկ դպրոցական գրասեղանին
վրայ բանաստեղծութիւն չըրած մէկու մը «Էլ Է պիտի
գրես» ըսելը կարծեմ թէ անպատակ չէ եւ կը կաս-
կածիմ որ սրահանդիները կը մտադրեն գրելէս յետոյ
խայտառակ ընել զիս լեմնի կեղեւներու աննախանձելի
փառաւորմամբ: Ինչ եւ է ճամբայ ելլենք, միայն սա
չափը ըսելով թէ, ի ստորեւ գրած բանաստեղծութիւնս
ափ ի բերան պիտի ձգէ բանաստեղծական բարձր գրու-
թիւններ գնահատելու կարող անձերը. իսկ չհասկցողները
ճաշակ չունենանուն համար թող նստին լան:

Ապահով եմ թէ այս գրութիւնս մեծ չչնկոյ մը
հանելով գրասէրներու մէջ, շատեր պիտի փափաքին ե-
րեսս գէթ տեսնելու համար զոչոգութիւններ ընել: Այս
բանին համար բարեկամներէս մէկը առաջարկեց որ բա-
նաստեղծութեանս հրատարակուելէն վերջը Երբ
Բաբելոն վրայ խանութ մը վարձելով ինքզինքս ցու-
ցադրեմ մարդ զուլիս 40 փարս վճարումով մը. բայց այս
անձան առաջարկութիւնը գնահատելու գործնականապէս
ցուցի ուժովիկէ մը ականջը ոլորելով:

Ա՛խ . . . Ինչ ըսեմ սա համեստութեանս . . . ճշմա-
րիտ, ուրիշ մը իմ տեղս եթէ ըլլար, այս բանաստեղ-
ծութեանս գաղղիներն Քրանական գրական ակադե-
միային կը դրկէր. կատարելապէս ապահով եմ որ մաս-
նաւոր կառախումբով մը Սիրքէճի կայարանէն Բարիզ
կը տարուէի . . . եթէ երբեք չոգեկառքին Գալլէ-Չէշէի
առջեւ կենալու հաւանականութիւնը չըլլար: Բայց սկիւնը.

ԱՐՁԱԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

(Ըստ արդի գրականութեան)

Դողացի այս ո՛ր կոյս, գողացի՝ փսն գի սրտիս մէջ
զգացում մը կար որ եթերային փափկութիւններով կը

հետանար եւ որ հիմայ կը հանգչի ծաղկամանին մէջ:
Կը թափթփին տերեւներն անոր, որպէս զի փոշիանանք
յուսահատ, չարագուշակ յաղթանակով մենիկ ու համես-
տուկ:

Դո՛ւ, դանդաղորէն կը կաթիս բիւրեղեայ արցունքի
մը պէս որ անկարկառ տափակութիւններէ հեռի՝ լայնա-
լիր հարթութիւնները կը շողացնէ: Ո՛հ . . . ո՛չ ապաքէն
սա լեռները հաւատարմաբար կը հետեւին ճերմակ նա-
րընձածաղիկին՝ որ երջանիկ ու գոհ, կը ժպտի ցոյց տա-
լով ճերմակ ակռաները խնձոր չրթներէն. եւ թափա-
ռուն հոգիները ստուերային դալկութեամբ, մազերէդ կը
գողնան ծիածանի համբոյրը՝ զոր հետութիւնը ժապա-
ւէններով մրտաեց:

Տխուր է բաժանումը ծովուն վճիտ խայտանքէն եւ
եկեղեցւոյ բուրումնաւէտ զանգակէն՝ որք թաքնող ա-
րեգակին, շողշող երջանկութեան ճաճանչաւէտ ակնարկ-
ներ կը նետեն, որպէս զի դիւթական երազներու մէջ
տարտղունին կոր քամակի պղտոր ճահիճները:

Տխուր է իժէն խայթումը ամառուան տաքը, ու-
րու գետնաքարչ տարակոյսները, գրգռեցողներս սեւեւ-
ռուն մեծութեամբ ոտքերու տակ կը տապալակին: Ո՛հ,
ասոնց ամենը դագաղի մը բիւրեղով հիւսուած լուռա-
պակ ջրակապոյտները չեն միթէ միթէ չեն այն կծու
քրքիւնները՝ որոնք կոնակին քեզի կը դարձնեն հեռուն
հրապուրելու եւ գեղգեղելու համար նման այն քնարին՝
զոր աւաղ ի գուր ջանացի վէտվէտուն ջուրերու վրայ
արձանագրել:

Բայց ո՛ր ծովափի երգչուհի, կոփու կառքը որ ծրփ-
ծրփացող տերեւներու պէս բոսիկ ոտքերով կ'որոտայ՝
դալարափնեայ անսահմանութեան մէջ մառախուղի ա-
ռագաստները խորտակեց եւ չարագուշակ սարսուռով մը
ամառուան ջլափի խանդին մէջ խառնեց գարնան լու-
սած իծաղ ժպիտները: Եւ աւաղ այս ստուերոտ խրախ-
ճանքին մէջ փնտռեցի քու ճերմակ կարապի ծմբփանքդ
որ աշնան ծիծաղկոտ հեծկտանքներու հոգեհոնազը կը
կազմէր փնտռեցի նուաղկոտ աչքերուդ սպառիչ խոնա-
ւութիւնը՝ որ լուսնոտ նազանքով մանիչակի բոյրեր կը
կէտիլիտէր եւ կը ճախարակէր հրճուանքով անէացած
գլուխներ յարգալի:

Ո՛հ . . . չգտայ ասոնք եւ մինչ թռչնոց փետուրներ
իրենց սպուշ սարսուռները կը լուսագծէին, մինչ քա-
ռակուսի դուրիներ մշտանորոգ դալարութիւններ կ'երա-
ղէին, մինչ դուռմային դանկեր ահեղաստատ ճաճանքներ
կ'երեւակայէին, մինչ սպնդային ուղեղներ բանաստեղ-
ծական զառանցանքներ կը յորդէին՝ ես, բորբոքուն
սրտիս թրթռուն բաբախումներով ցայտուն, այս լացող
տողերս սեւագծեցի ո՛վ անուրջի աղջիկ: (*)

ՀԱՅԱՐ

(*) Դիտեմ թէ բանաստեղծական ասանկ վսեմ գըր-
ուածներ հասկցողներ խիստ հազուագիւտ են. ուստի
սոյն օրինակ բարձր գրութեանց ճաշակը տալու եւ առ-
այդ իման մը ըլլալու համար կը խոստանամ մէյմէկ
տարուան Ծաղիկ նուիրել ամեն անոնց որք սոյն խորիւ-
մաստ գրութեանս իմաստը հասկցած են:

ՆՈՅՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Նորէն կէտիկ-Փաշան.—Պատիկ պտոյտ մը՝ հոն.—
Երած սրտի հառաչանքներ։—Պալաւի շուրջը.—Փա-
ղիկի նոր շրջանը, ամէն մարդու համար՝ զատ զատ
կաղանդներ։

Գրողի մը համար որքան հեշտին է արձանագրել ինչ
որ անկեղծ ու անմեղ է. ահա այս տպաւորութիւնը
կ'ունենանք մեր այսօրուան քրոնիկը սկսելով կէտիկ-
Փաշայի խնդիրով. Ուսումն. Խորհուրդը իր անցեալ
ուրաթի նստին մէջ երկար բարակ քննութենէ մը վերջ
սա եզրակացութեան եկաւ որ ամբաստանուած ուսու-
ցիչը Պ. Հրանտ Զալքեան եւ ուսուցչուհին Օր. Նոյեմի
Գաբամաճեան անհիշելի իրենց վերագրուած արարքէն,
որով եւ անհիմն են իրենց մասին տարածուած զրոյց-
ները, եւ իրենց վերագրուած նամակին՝ գիրը օրիորդինը
չէ։ Պաշալօ՝ Ուսումնական Խորհուրդին իր կտրուկ որոշ-
մանը համար՝ մինչդեռ նախորդ շաբթուայն աստիճան
խորհրդաւոր երեւոյթ մը տուած էր իր որոշումին, որ
մինչեւ իսկ մենք ալ կարծեցինք թէ «Թաղական խոր-
հուրդին վարժարանը փակելը՝ Ուսումն. Խորհրդին հաս-
տատմանը արժանացած է» (*).

Թէ ո՞րոնն է գիրը եւ թէ կեղծ նամակը գրողը
ի՞նչ չափ ունէր այդ տեսակ բան մը ընելու, ատենք տ-
մէն ալ մեզ համար մութ են. եւ կը սպասենք Ուսում-
նական Խորհուրդին որոշումի, արդէն սիւղընք մենք մի-
ջակ ճամբայ մը բռնեցինք. մեզի համար շատ տարօր-
նակ չէր սէյը... վարժարանին մէջ. բայց քանի որ
չկայ եղեր ատանկ բան մը, ապրին. պաշալօ անմեղնե-
րուն, որոնց պատիւը բոլորովին պիտի արատաւորուէր...
ումանց համար. միայն սա կը ցաւինք որ եթէ Ուսումն.
Խորհուրդը ժամանակին ձեռք առնէր այս խնդիրը եւ իր
որոշումը չուշացնէր, այսօրան գայթակղական չափով ըլ-
լար եւ խնդիրը շատոնց գոցուած պիտի ըլլար։

Եւ սակայն քանի որ կէտիկ-Փաշա այնքան խօսե-
ցնել տուաւ իր վրան, ուրեմն կ'արժէ որ համառօտ տե-
ղագրութիւնը ընենք կէտիկ-Փաշայի։

Կէտիկ-Փաշա Մարմարայի եզերքի հայաշատ ու ազ-
նուապետական մէկ քաղաքն է. ջուրը՝ աղբիւրներէն կը
բղխի եւ օդը Մարմարայէն։

Շուկային շատ մօտ ըլլալուն՝ տուներուն վարձքերը
շատ սուղ են։

Երեք զառիվերներ (եթէ Գում-Գարու էք) եւ կամ
զառիվայրներ (եթէ Զարը Գարուսին էք) ունի. այդ
վերերը կամ վարերը այնքան յոգնեցուցիչ են, որ ան-
կարելի է առանց կէս օխայ քրտինք թափելու, նսա-
տակակէտը երթալ։

(*) Վերջապէս.—Տպագ. վրիպակով մը նախորդ քրոնի-
կին ճորգ էջին միթէ ես խցեմներու, ճորգ տողին Ուսումն.
Խորհուրդը որոշեց, պէտք է կարգաւ Թաղական Խոր-
հուրդը։

Թիւնէլ մը շատ կարեւոր է կէտիկ-Փաշային համար
եւ սակայն գոյութիւն չունի։

Սահմանն է վերէն՝ թռանվայի գիծը, շուկայ եր-
թալու ճամբան, վարէն՝ ձկնորսներու Խաղաները, հան-
դերձ ձկնորսիւք եւ ձկամբք, աջէն (երեսդ ծովը դար-
ձուր) փայտաչէն տուներու ժողով մը, իսկ ձախէն քա-
րաչէն տուներ՝ որոնց մէջ կը գտնուին գեղադէմ պըզ-
տիկ քիթերով յոյն սպասուհիներ։

Այս տեղի բնակիչներուն մեծ մասը կեսարացիներ-
ու ջոջեր են, մեծամասնութիւնը ամուրի։

Գլխաւոր բերքն ալ ամուրիութիւնն է, օդը ատանկ
կը բերէ կարծես։

Հսինք թէ մեծ մասը կեսարացիներ են, ուրիշ մեծ
մաս մըն ալ կը բաղկանայ Ռօտոսթոցիներէ։

Ազնիւ ու աշխատող գործաւորներ են, տիքիճի,
թէւիկճի եւն. մեծ մասամբ ամուրի։

Վերջապէս մարդ եթէ կ'ուզէ կեանքին մէջ ամուրի
մնալ... պէտք է որ կէտիկ-Փաշա բնակի։

Ասորէն կենակցութիւններն ալ բաւական մեծ կա-
ղեր մը կը խաղան կէտիկ-Փաշայի մէջ, բան մը որ միշտ
դատաւարտելի է։

Այսու հանգերձ պարկեշտ ընտանիքներ ալ շատ
կան։

* *

Սա էրած սիրտերն ալ, երբեմն ի՞նչ հառաչանքներ
կ'արձակեն. այսպէս էրած սիրտ մը կ'առաջարկէ շա-
բաթաթերթի մը միջոցաւ, որպէս զի Կեղրոնական վար-
ժարանի դասատուներուն համար մրցում մը ըլլայ եւ ու-
սուցիչները մրցումով ընտրուին. կ'ընդունինք թէ Կեղ-
րոնական վարժարանի ուսուցիչներուն մէջ պզտիկ փո-
փոխութիւն մը անհրաժեշտ է, բայց չենք կարծեր որ
այդ փոփոխումը յոգնածագրին ակնարկած դասերուն
համար ըլլայ. արդէն յիշեալ շատոնց է կը պոռայ կը կան-
չէ, բայց ես կատարեալ պաղարկելով իրեն կ'ըսեմ.

—«Մեր տղաքը ամէնն ալ բանասէրներ չ'պիտի ը-
նենք, եւ երկրորդ երբ այդքան կը յոխորտաք թէ նո-
րանոր փոփոխումներ կ'ըլլան, ձեզի մասնամիջ կ'ընեմ թէ
ձեզմէ տուելի կարողներն ալ կան, ուղտէն մեծ փիղը
կայ, եւ քիչ մըն ալ յարգանք ունենանք հին սերուն-
դին, քանի որ օր մը թերեւս դուք ալ հին ըլլաք...
ձեր տրամաբանութեան համեմատ»։

* *

Արդարեւ պարկեշտ թաղ մըն է Պալաթ՝ ուրտեղ
ամէն ինչ պարզ ու սիրուն կը գտնես, ընտիր երիտա-
սարդութիւն մը՝ որ իրարու վրայ կը գուրգուրայ, իրար
կը յարգէ, եւ ուրիշ տեղերու երիտասարդներուն նը-
ման իրար ալ վար չի դարներ։

Կիրակի օրը դպրաց դասին հաստատմանը 130րդ
տարեդարձին առիթով, Երէցեան Տ. Գէորգ Եպ. պատա-
րագեց. եկեղեցիին մէջ կանոնաւորութիւնը կը տիրէր, եւ
ժխոր ու աղմուկ չէիր լսեր, կիները պարզ հագուած էին
եւ հոն սիրարանութիւններու չէիր հանդպեր, բան մը
որ Բերայի մէջ այնքան ղիւրութեամբ պիտի
տեսնէիր։

Զարմանալի երեւոյթ մըն է, որ երեք մարմինները թաղահան, աղքատախնամ եւ դպրաց դաս, համերաշխ գործունէութիւն մը ունին, քան մը որ ուրիշ թաղերու մէջ . . . չես տեսնէր:

Բան մը միայն որ դատաւարտելի է Պալատի մէջ՝ ամուրի երիտասարդութիւնն է. հազիւ հարիւրին 10 ամուսնացած են՝ իսկ միւս կողմէ՝ միսթարական է տեսնել որ անպատիւ ու սրիկայ ճանքաներու հետեւող չէ երիտասարդութիւնը:

Այդքան պարկեշտ թաղի մը մէջ, չենք կարծեր որ պարկեշտ աղջիկներ պակսին՝ Պալատի երիտասարդներուն համար:

* *

Կարելի չէ որ անտարբեր մնանք, քանի որ Ծաւէի իր Իշդէ շրջանը կը լրացնէ եւ յառաջիկայ թիւով իր 13րդ տարին կը թեւակոխէ. ըսել է Ծաւէին համար նոր տարի է, կաղանդ է, անանկ չէ:

Ըսել է ամէն մարդ իրեն համար տարեգարձ մը ունի, եւ կաղանդը յունվար 1ին ըլլալը սխալ կը գտնեմ ես, որովհետեւ մարդ կեանքին մէջ օր մը ունի, որ աւելի կը սիրէ քան թէ կաղանդի օրը. հիմայ Ծաւէին համար սիրուն օր մը չէ՞ իր 13րդ տարեշրջանին առաջին օրը. այսպէս ալ իմ մէկ բարեկամիս նոր տարեշրջանը այս կուշարթի էր. այդ բարեկամս անցեալ օր քովս եկաւ հեւալով եւ ըսաւ:

— Աման Աստուածդ կը սիրես նէ . . .

— Է՛ր ինչ է .

— Ի՛րէ՛ :

— Ի՞նչ գրեմ:

— Իմ տարեգրութիւնս է այսօր:

— Ի՞նչ տարեգրութիւն:

— Եղբայր ահապ մը ունէի, որ 8—10 տարի է անգործածելի վիճակի մը մէջ էր:

Ինչո՞ւ քաշել չէիր տար:

— Որովհետեւ կը վախնայի թէ պիտի կոտորեն, անոր համար 10 տարիէ ի վեր անոր ցաւը կը քաշէի: Բարեկամ մը — ողջ ըլլայ — յանձնարարեց երթալ Ամերիկայէն նոր եկած հայ արուեստագէտի մը՝ Պ. Մկրտիչ Խաչատուրեանին, որ ահապ քաշեց հանեց առանց կորսելու, հիմայ ըսէ, իմին տարեգրութիւնս չէ՞ այսօր:

— Արդարեւ է, է՛ր յուշատետրիդ մէջ գրէ որ ամէն տարի երեկոյթ մը տաս:

— Դուն ալ գրէ որ փոխանակ օտար ատանմարոյժներուն երթալու, այդ երիտասարդին երթան որ Պահճէ Գարու մայրսին կարգն է:

— Է՛ր ատ ըսածներդ ուշքամ եղան նէ:

— Զէ եղբայր, ատ մտքով չեմ ըսեր կոր, քանի որ այդքան վարպետ արուեստագէտ մը ունինք, կ'արժէ որ քանի մը տող գրենք անոր համար:

ԴԻՏՈՂ,

Հրատարակուեցաւ ՏՕԲԹ. Ն. ՏԱՂԱԽԱՐԵԱՆԻ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Պատկերազարդ. Գործը

ԴԻՆ 6 ՂՐԾ.

ՏՕԲԹ. ՏԱՂԱԽԱՐԵԱՆ ԵՒ ԻՐ ՆՈՐ ԴՈՐԾԸ

«ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱՐԱՆԱՅ»

(ս.մ. հպատակ հայ հեղինակներու ցանցաւ շարքին գլուխը կը գտնուի Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան, իր տասնեակ օգտաշատ գործերովը հանրածանօթ):

Զէ եղած տակաւին հայ գրող մը, բժիշկ թէ գիտուն, որ արտագրած ըլլայ անոր չափ ու անոր պէս: Յամառ աշխատող մը՝ բառին կատարեալ առումովը՝ իր հրատարակութիւններովը մեծապէս նպաստած է ու կը նպաստէ մեր իմացական եւ գիտական դարգացման:

Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան բառերու հետ խաղացող բանաստեղծ գրագէտ մը չէ, այլ գիտական ոճով գրող հեղինակ մը, որ իրեն յատուկ մասնաւոր սեղմ ոճով, գիտէ քիչ խօսքով ընդարձակ գաղափարներ պատկերացնել եւ երէկուան եւրոպացւոց գիտութիւնը գիտական հայ բառերով եւ ոճերով գիտասէր հայ հասարակութեան ներկայացնել:

Մեր գիտուն բժիշկը՝ կարծես մասնաւոր յարմարութիւն ունի նոր բառեր կերտելու, շնորհիւ անշուշտ լեզուի մասին ունեցած իր վաղեմի հմտութեան, որուն իր գրութեանց մէջ թողած հետքը շատ մը նորերու անախորժ կը թուի: Ինչ որ ալ ըսուի իր յատուկ լեզուի մասին, այդ քննադատութեան ենթարկելի է. բայց իր բառերու յստակութիւնը, կոկիկութիւնը եւ ընտրութիւնը երբէք որ եւ է վէճ չեն վերցնել:

Դառնանք ներկայ գործին որ, հակառակ կողքին վրայ կրած «Ի պէտս չափահասից» գրուածքին ու յառաջաբանին մէջ «Ներկայս պարանկայ յարուստ գրաստիքի մը չէ» ըսուելուն, ումանք կը խճբեն իրեւ տղայոց համար անյարմար գործ մը: Յուցնել վէրքը եւ տալ անոր դարմանը անբարոյութիւն մը չի նկատուիր կարծեմ. փոխանակ երկար բարակ սքոզեալ բացատրութիւններով հասկցնելու, ինչ որ բնաւ չի յարմարիր բնապատմական նիւթերու եւ նոյն իսկ ծիծաղելի կը դառնայ. ըսած է պարզապէս՝ ինչ որ կ'ուզէ ըսել եւ գրած է ինչպէս որ կը գրուի գիտական ամէն գիրքերու մէջ:

Գրական հրապարակին վրայ իսկ կը վիստան նշանաւոր հեղինակներու գործեր, որոնք բոլորովին անբարոյացողիչ պիտի նկատուէին մեր կեղծ բարոյականի վարդապետներէն եւ որոնք սակայն չեն դադրիր հաղարաւոր օրինակներ տալուէն եւ որոնց հեղինակները չեն դադրիր փառացի փառս բարձրանալէ. եւ բոլոր այս խրախոյանները անոնց կողմէ, որ մեզմէ շատ աւելի լայն կը մտածեն եւ շատ ու շատ աւելի լաւ կ'ըմբռնեն կեանքը ու անոր նպատակը՝ որոնց հետեւողները եւ զած ենք միշտ:

Տօքթ. Տաղաւարեանի վերջին գործը, «Առողջապահութեան քննադատական գործարան», ընտիր թուղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ, խնամուած պատկերներով, իր տեսակին մէջ մէկ հատիկն է կատարեալ, ամէն նիւթ շօշափող, որ կուգայ մեծ պէտք մը լրացնել հրապարակին վրայ: Ուրիմն անհրաժեշտ է որ գտնուի ամէն երի-

տասարդի եւ ամուլից քով, իբր անկեղծ խրատատու եւ ըրտասարդական մով եւ վաւաշոտ կենաց առթած վընամներուն եւ կարեւորագոյն ռաճկիրան՝ ամուսնական կենաց երջանկութեան:

Ընտիր առաջնորդ մըն է ան՝ վարժարանի ընդհանուր գատարակաց ու բարձրագոյն դասի առողջապահութեան ուսուցչաց, ո՛չ թէ վայն իբր գասագիրք գործածելու, այլ քաղուածաբար ինչ ինչ մասերը իրենց բարոյական խրատներուն նիւթ ընելու համար: Ո՛րչափ պատանիներ զո՞ գացած են ու կ'երթան այդ սոսկալի ակտին, զոր դպրոցական գրասեղաններու վրայ իրենց ընկերներէն կը սովորին եւ որ, քամելով իրենց ամբողջ արիւնը, կ'սպառէ տակաւ կեանքերնին, միմիայն նահապետական կամ լաւ եւս վարժապետական նախապաշարումով մը, տղուն աչքը չբանանք ըսելով երկու խօսքը սած չըլլանուն եւ կամ ըրածին մնասները բացայայտ չցուցնելուն համար:

Հարեւանցի ակնարկ մը նետենք գրքին պարունակութեանը վրայ: Երկու մասի կը բաժնուի գիրքը, առաջին մասին մէջ կը խօսի ծննդական գործարանաց, առն թէ կնոջ, կաղմայսօսութեան եւ բնայսօսութեան վրայ. այս Ա. մասին վրայ կարող չենք զգար ինքզինքնիս ո՛ր եւ է դիտողութիւն ընելու, եւ որ հմտալից բըժըղաց կողմէ գնահատուած ու դրուատուած է:

Բ. մասով կը խօսի անոնց առողջապահութեան վրայ, որուն մէջ մատնացոյց կ'ընենք նա մանաւանդ «Գեոքի շարունակութեան քննարկ» վերաբերութեամբ գրուած որ իրիւտոյական ընտիր տեսութիւններ կը պարունակէ: «Ա. Գեոքի» վերնագիր կրող հատուածը բարոյականի սքանչելի դաս մըն է եւ «Ա. Գեոքի» եւ «Գեոքի» ընդհանուր Գ. Գրուած ընկերաբանական ընտիր նիւթ մըն է, զոր կը յանձնարարենք կարգաւ ամուսնութեան ամէն քանտիտաներու: Ութերորդ Գրուած «Պարզականութեան մոլեց» եւն. յանձնարարելի է ամէն ամուսնացելոց եւ վերջապէս 15րդ գլուխը, որ կը խօսի յղի կանանց առողջապահութեան վրայ եւ 16րդը կամ վերջինը որ ծննդաբեր կանանց եւ նորածններու յատուկ առողջապահիկ օրէնքները կ'ամփոփէ:

Եւ մեր մէջ կան քննադատներ կամ լաւ եւս որ նոտի խճրճողներ, որոնք ուրիշին յաջողութեան եւ չինած համբաւին նախանձելով կ'ուզեն աննպատ գրութիւններով նսեմացնել համբաւը ամէնուն կողմէ սիրուած ու յարգուած անձի մը, տիպար աշխատասիրութեան եւ բարոյականի. եւ խճրճողներով քննադատել գիրք մը որ, կը կրկնեմ, հայ երիտասարդութեան այս անկեղծ վիճակին բարեփոխման միակ սատարն եւ ամուսնական կենաց երջանկութեան ռաճկիրան է:

Սակայն բարեբաղդաբար ժողովուրդը կը կարգայ, կը խորհի ու կը դատէ: Ինչ համարանք որ ցուցուց «Առաջին Առողջապահութեան» մասին, նոյնը սկսած է ցուցնել յարգոյ Տօթէօրին այս ընտիր գործին համար, խախտուելով զայն որ նոր աշխատասիրութիւններով ճոխացնէ մեր գիտական հրապարակը:

Լ. ԵՐԵՎԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՎՋԱՋՈՒԲՆԵՐ

Ամուսիններ կան՝ որոնք նախախնամութեան պարգեւած ընտանեկան սեղանին գլուխը անցած՝ հազիւ պիտի զգային ամուսնական անոյշ կենակցութիւնը, ահա Եւայի աղջիկները դարձեալ, մէջոնց նետուելով կ'սկսին մտրակել յոգնած մարդոց հանգիստը, գլխուն տեղադրով անվերջ ու անտեղի կ'ուզեմներու շարք մի, որոնց ի լուր ամօթխած աղաները տեղի կուտան, մտածելով թէ հաւատարմորդը կ'ինն է, իրենց զաւակաց մայրը, վերջապէս պատիւնին . . .

Յուսէփիկ աղան, որ շուկային մէջ աղջը գալապալըքի տիտղոսը ունէր, իր ձեւականութիւններով չլըրցած յաղթել կողակցին, սր սկսած էր աքլորի պէս վրան յարձակիլ. ուստի մտածելով թէ այս քէսկին Հոռորը կրնայ ըլլալ որ օր մը բապուճները ձեռքը տայ, ընդունեց առաջարկը իր բոլոր մասնիկներովը ու սկսաւ լէվին լէվին տուն փնտռել առ ի գոհունակութիւն իր գիւն Հոռորին:

Իրիկուն մը, ուշ ժամանակ, ըստ սովորականին երկու տոպրակը գետին դնելէն վերջը, որուն մէջի ցիւրը իր արիւնը դուրս էր տուած, գրպանէն աղտոտ բանալի մը հանելով, ըսաւ պէլա մաճունի Հոռորին:

— Իշտէ վըրկած, պորտոք տեղը ինկա՞ւ հիմայ. առ սա բալլինքը. իրաւ աղտոտ է, տասը փարայ չընէր ամա, տասը կարմիր համրեցինք:

— Ըհհ . . . առ ալ պանս ըլլար, պամեա օճաղիէն ջըրախ հանեցիր, հէլ պէթ մեր կողմը անցեր եւ նէ պարտաքը է քի պիտի ընես դահէր . . . Ինչ կրոցար, տօմօմ հէլ վասի է կարգուիլը . . .

— Սիւ . . . ա՛ր քաղ միլլէթի. հէմ փարատան չըգ, հէմ սուռնունա կիւտիւր . . . Բերուզիկ սա բանթոֆներա պէր:

— Ինծի նայէ ատանկ ծանրը բոլոր մի տոտոգուր սս գիշերուան ըրախի չունիւ. քիչ մը կար, ան ալ սանձի ըրի տէ փորիս քսեցի. կիա՛ չիչն լեցուր:

— Տուր նայիմ . . . տո՛ւր, Ալլահըն դադէպի քաղը, սէնի քառըմա չըքարան ետթանափ եէր պուլմասըն . . . վե՛ր, վե՛ր շու չիչէյի . . .

— Տէմէթ մըն ալ մայտանոս առ չի մոռնոս:

Երբ ամուսինը յոգնած քայլերով գէպ ի գինետունը կ'երթար, միշտ անէծքներ մղտալով իրենին եւ իրենաներուն, աղին իր խաղը շահող Հոռորիկը՝ կերակուրը կը տապկէր միշտ ուրախ միշտ դուարթ երգելով ատեն ատեն (սէն պէնիմ սին պանա կէլ, օթթասը շամուռ եանտան կէլ) որ իր էն սիրած շարքիներէն էր:

Քիչ մը վերջը՝ օղին բերուելով խօնջէն կը պատրաստուի եւ Յուսէփի աղան կ'անցնի քէօլէն իր կատուին հետ, որ սովորութիւն ունէր ամէն իրիկուն ծալուիլ առնոր կէճէիկին բէշին վրայ: Հոռոր հանըմը իր նէկիլթէ վիճակին մէջ պնակ մը ձեռքը՝ աղուէսի մը խորամանկութեամբ ժպիտ ի չրթունա ներս մոտենով ճիշդ գէմը կ'անցնի կը նստի, ըրածին վրայ չորհալալիք լսելու սպասող վարպետ նայուածքներով:

—Յոռւսէփիկ աղաս, սանկ թաթիկովդ մէկ հատ մը լեցուր նայլմ, ծառքդ բէք հափիֆ է, նայէ քեզի մէզէ հասցուցի, տուն կէնէ պէլալը քառը տէյի հասնողին ֆաալ ըրէ կնիկդ:

—Քա սեւ սուռաթ . . . կ'ընես կ'ըլլաս անկէց սող-րամա կ'ուզես քի խնտամ երեսիդ. սա ըրիր չըրիր ինծի եէնմիշ ըրիր եա աչի օլսուն, կնիկ, կը տեսնամ կոր նէ թիւյերս ոտք կ'ելլան կոր . . .

—Քա վո՛ւյ, վայ մեղքիս, ըսել է քի պըխմիշ ես ե-ղեր ինէ, հոշընտում կայնէ տուն, սըտեղը քանի՞ տարիս մնաց քի, մեռնիմ տէ տեղս պաշխայ մը պէր նստեցու:

—Վույ օտկդ պազնեմ Հոռոք, ատանկ ճիէրկարտուկ լաֆեր մընեմ ինծի, սիրտէս արիւն կ'երթայ կոր. . . Ծօ-սէն քա՛ն եաշընտա սըն, պէն սէնին նաթուռանը պիլ-մէզ միմ, տօքսանա գըտար էյվալլա՛ն:

—Տալմիշ եղայ տէ, վախճամ մանճաս էրէի, տե-սար պօշպողաղութեանս էնճամը . . . երթամ մէյմը նա-յիմ:

—Յիլուռ հոս եկու, կնա՛ մօրդ ըսէ քի, խըյար մը ճարթէ տէ թող տայ, հոս մէզէ շմնաց, սա շիշէն ալ եր-կու մատ լեցուր:

—Է խաչոր չըլլար. շատ փախաւ Յոռւսէփիկ աղաս հիմա կերակուր պիտի ուտենք . . .

—Քա քեօքողու քառը, ատտար ինծի կը մեղքնաս կոր, բանայիր ճատորի:

Հոս՝ տեղի անձկութեան պատճառաւ չպիտի յիշեմ Հոռոք հանըմին տալմիշ ըլլալով ճիէրը կատուին կեր-ցունելը, սեղան նստած միջոցին լամբարին չիշը կոտ-բելով գլխուն վրայ փշրուելը, գիշերը պառկելու ա-տեննին Յոռւսէփի աղային ֆիպինիկին բռնելը, փողոցի շուներուն շարունակական հաչելներէն Հոռոքիկին քունը չի տանելը. պզտիկ նիլոթիկին անկողինին մէջ միզելով Հոռոք հանըմին վրան խխում՝ ընելը եւ այս վերջնոյն հայհոյանքը, լիջօնին այդ գիշերը ձգնելը եւ եօթը կա-տուններուն ճգրտուքը, քովի տան միւսիւնին անուան տօ-նախմբութեան առթիւ ժողովուրդած բարեկամներուն մինչեւ առաւօտ խաղերով պարելնին եւ անոնց ճըլըլ-տուքը, եւ կը խոստանամ սգնիւ ընթերցողներուս, պատ-մութիւնը շարունակել յաջորդ թուոյն մէջ, աւելի ճօխ եւ աւելի հետաքրքրաշարժ պատկերներով: Շարունակելի վերնագիրս պիտի ըլլայ «Հոռոք հանըմը ծովուն բաղ-նիքին մէջ»:

ՎԱՅԱՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ԲԻՍՕՅՈՎ ԶԻՒՄՊԻՒՇԸ

(Շար. 51 Թիւէն եւ. վերջ)

Պետրոս էմմին քանի մը անգամ հազալով կոկորդը մաքրելէ ետքը, սկսաւ երգել:

Դիւն թիւկեարի ախշին էս

Կու գուտնուկ գամ քովըդ,

Տեսնողը մայըլ կըլնի

Ու կ'ուզէ գալ քու քովըդ:

—Եաչա՛ Պէյրօս, եաչա՛:

Ի՞նչ պաշական մածիւն էր,

Ուր կուտար միշտ քու կովըդ,

Ես ալ համով կ'ուտէա

Սանկա նստած քու քովըդ:

—Վու հայի՞ս մի, տիւտիւ հանում, ինտո՞ր եանուիւ կու կանչէ. մախամը տալուտի է:

—Ո՛ւյ շնորհակալ ենք մեծապէս. բէք աղուոր, տա-վուրի պէս լեռները կը խօսեցնէ կոր:

—Հայտէ՛ Պէյրօս, Տէվա՛մ:

Կիւլ, մէնէքչէ, եասէմին

Ուալթ ին կերեր քու քովըդ,

Պօյդ է սէլվի ֆիտանի,

Ընտո՞ր չելլամ գամ քովըդ:

—Մայմուռ հանում, ֆէ՞օս էս:

Նազեր ու էտաներդ

Կ'անես աչքով քնիթովըդ,

Հիշ էմիր մի չէս աներ

Ուր էլլէմ գամ քու քովըդ:

—Էյ եաչա՛ Պէյրօս, եաչա՛. հիսսէիդ խապէթ ա-նելիք բիսօյին հարուրին տասը ես տի տամ:

—Անփորձ կենաս աղա, արթըխ սայէներնուդ պամ-եա օճաղիէն չըրախ տ'ելլանք:

—Էկօ՛ հետդ Լիթի մին ալ անինք:

Այս միջոցին Ահարոն աղային գլուխը բաւական տաքցած ըլլալով, գաւաթը անանկ ուժով մը գարկաւ որ Պետրոսին գաւաթը կոտրեց:

—Ծօ Ղազա՛ր, ըսաւ խամուրքեար մը ընկերոջը, ու-րուն հետ քիչ մը հեռուն՝ ծառի մը տակ նստած էին, կու հայի՞ս մի, տէգլեահտարը քաղաքը տուաւ, խատէֆ կոյրեց. առ կոյրածը բիսօին տախիլ չի տ'ըլլի եա՛:

—Նէ՞ մինասիպէթ, պախուսուս րախին ալ բիսօին տախիլ չի տի անինք. գէօրէ, իրենք կու լեցնեն իրենք կու կուլին, աչխատանքը մենք արինք՝ ճուճալուչը ա-նոնք կու հանին, չուվալէ տիգլիկ հագած ըլլալուս սէ-պէսով մեզ ալ Լիթի ձգեցան. հէմ քեզի բան մը ըսեմ, իշ կըլլի չըլլի, սա եէմէքներէն ալ մահրում չի մնալու հըմար քնչիյ մը եէմէք տի առնեմ վէ փորս կտացնեմ:

—Ղայ պէյնդ սիրեմ Ղազար ուր՝ տէրիա ախը կու վուխտայ. հայտէ ատանկ ընինք. ըսելով խամուրքեարը եւ բիշիլիճիք խորոված գառնուկին գլուխը անցած սկը-սան փորերնին կտացնել՝ մերթ ընդ մերթ գիրար քա-ջալերելով թէ, «կերէ՛ք աղբրտանք, կերէ՛ք, գէօրէ բիսօ տի տանք, պօշերնիս կաթնավեր տէգլեահտարին ձեռքն է. ուտինք ալ նը տի տանք, չուտինք ալ նը տի տանք:

Այն պահուն թէգլեահտարն ալ հետեւեալը կ'երգէր:

Մօռ մէնէմչէ, կիւլ ֆիտանա պէնգէրսըն

Գալըն կէօզըն քէմանինի տիւպէրսըն.

Էօզ ճանըմըն պախճէսինտէ կէզէրսըն,

Մընի մընի կէօզլէրինի սիւզէրսըն:

—Վո՛ւյ ճանըմ հաճի աղա, աս ի՛նչ աղուոր բաներ գիտես կոր եղեր. հիշ վրայդ չես ցուցներ ամա . . .

—Էֆէնտըմ. խանէ երգըդ իսէ թը՝ օճագ եէրինտէ տիւր:

—Սա հիմակու զանցալին թախըմ մը ճահիլներուն վրայ իլիմոն կրնաս քամել:

—Շիտտակ է, ժամընկու ճահիլ ճիւմիւքները իւրար գալու ըլլան իսէ՛ շարգիլի ասլա սէմմ ու իթիպար չին անիր, անճախ, աչքով քինթով կու խորաթին, պէկ խօզի իշմար կու վերցնեն վէ ճահիլի ճիւմիւքն կանին: Լա թէչպիհ, սանկս նստած պայվական ճիւմպիւշ մը ըրած ունին մի եա:

—Բէք շիտակ է ըսածդ, անոնք ալ քատրիլով բօլ-քայով տահա էվէլ քէֆ կ'իմանան:

—Կ'ուզի բալթօյով ըլլի կ'ուզի բօլքայով. մարդ տի խմէ իսէ, թամ խմելու է:

—Բոլքա ըսի նէ՛ հագնելիքի համար չըսի. խաղալու անուն է:

—Գիտիմ տիւտիւ հանում, գիտիմ, նա ո՛ւր է, խօքողի պէս իրար իրաթտուած կու ցատկուտին իսէ ի՞նչ քէյֆ կ'իմանան՝ չի գիտիմ:

—Ուշ գիտես քի պիւթիւն սիրտէս կը խօրաթես կոր:

—Անանկ է նը՝ սա խատէֆները լեցուցէք ու կենդանի աղօթքը բարեխօս օղորմած հոգի Տիւտիւկենց Աստիւր վարժպետին աշուխլամա շարգին մտիկ արէք:

Մէշկունքդ բարակ, էյ ճանըմ մայմուռ,
Ձեա գտնիր ինծի պէս անըման գանպուռ:

Մայմուռն ու գանպուռը իրար ուր սիրին,
Ֆէլէկին պիւէ խօշը կու բերին:

—Ձայնդ անխապ ու տէգիւհատար պէկ:
—Պէյրոս, իքինճիին սըրան քույն է:

—Գիտուս վրայ էֆէնտըմ:
«Կօվըններու լեռներէն օնցայ եկայ ես,
Ինչալլահ օր մի ֆէօն կու տանիմ քեզ:

—Ինչալլահ Պէյրոս. ինչալլահ մայմուռ հանում ինչալլահ. մին ալ դիւն ըսէ:
Պաղուկ պաղուկ ջրեր աննման քարեր,
Էրկուքն ալ անկուտ ին ու չունին տէրեր:

—Բուրուկ, ասոնք աչքդ Ղարիպի պէս խարչըլըլը խաղի պաշլայեցին, խօսքը մէջերնիս, անօթի ալ կը մարմրիմ կոր:

—Տիւտիւ հանում, թօխա մի ալ չի՞ տի անինք:

—Ձէ՛, չէ՛, չնորհակալ եմ արթըխ, բէք զօռ մըներ. հէմ սահաթը ութը անցաւ, դուք դիտէք ամա, քիչ մը բան ուտենք նէ՛ կ'ըլլա՞յ:

—Բարով կ'ըլլի էֆէնտըմ, ծօ մէնչուկներ, սա խուզին բերէք:

Խամուրքեար մը գառնուկէն մնացորդ քիչ մը միսը բերաւ մէշտեղը դրաւ:

—Ծօ ատ ինչ է. սլուաց թէգիւհատար աղան, աս խուզին խո՛ւռան է կերեր, ի՞նչ է եղեր:

—Պէլի աղա, իքի սօճախը խուրտերը կերան:

—Էյ չիլինքը ու չիլինկուքը ո՛ւր գացին:

—Պօղաղ իչին:

—Պէլի ֆուռուկնճիին աշկերտը ճամբան մէտէն ուղեց տէ կերաւ:

—Նէ՞ մինասիպէթ էֆէնտըմ, ծօ՛ թադոս, աս խուզին ո՞վ կերաւ:

—Տղաքը փորերնիս անօթի է ըսին ու նստան կերան վէ ելան գնացին:

—Լա՛յ կատու կաթնազերներ, պապաիկիտութիւն հը՞. քընթերնուդ բերներնուդ տի բերեմ:

Այս ըսելէ ետքը բարկացած ոտքի ելաւ, բայց ուրովհետեւ քալելու կարողութիւն չունէր, ինկաւ:

—Ո՛ւշ, ծոնը գլխուս, քա տա ի՞նչ եղաւ:

—Ինծի նայէ Դանիկ աղբար, ըսաւ տիկին մը, աս մարդը տէյ Խոււմ-Խարու չպիտի կրնայ քալել. ճամբան. պիտի մնայ. երեսի ջուրով մահաճիր առապասի մը բերէք մէջը դրէք. արխատաշներնուդ ալ ըսէ ուֆախը թէ՛ ֆէլը ժողուեն ու տանին. մենք ալ տեղերնիս իյնանք. զէրէ համը հոտը փախաւ:

—Հո՛գի, խօճաման խուզին՝ ֆիլի պէս կ'ըլլեր են:

—Ներսիսիս ողջում կուտայ կոր:

—Նրկու լօխմա հէլվան ալ չըլլար նէ՛ ծոմ բերնով տուն պիտի երթայինք:

Հայտէ քալեցէք նայիմ, պէքեարին ճիւմպիւշը ասանկ կ'ըլլայ:

* * *

Հետեւեալ առաւօտ թէգիւհատարը յիթափեալ, ճիւմա պիւշին համար եղած ծախքը խուզին ուտողներուն հաշուոյն կ'անցնէր. թէեւ անոնք կը բողբէին թէ, իրենք խուզին կերան նէ՛ ինքն ալ հէլվան ու օղին հատցուցեր էր. ուստի հաշիւը պէտք էր բխօյով տեսնել. բայց թէգիւհատարը կը պատասխանէր.—Ասօր ալ խալթ էք ըրեր, վաղն ալ. ես չըլլայի իսէ դուք խուզին ու ճիւմա պիւշը վո՛ւր տի տեսնայաք, մայէթինտէ զէվքս հաւամ արիք վէ անօթի փորով իս փուռ բերիք. պինաէն. ալէյհ, թէքմիլ հիսապը խապուլ տի անէք. խապուլ չընողը՝ թող եաթախը շալկէ ու փուէն դուրս իյնայ:

Թապաքեարը մտած ելով որ թէգիւհատարը տիկիններուն քով պզտիկ մնալուն համար սաստիկ զայրացած էր. համակերպեցան ու ձայներնին կտրեցին:

ԲԻԿՄԱԼԻՈՆ

ԱՊՈՒՐ ՈՒՏԵԼ Ե

—Բերացի շէ+ Դեմեներուն, իրենց գլխարկին մէջի ասորաւ փոխելով, Պալապալէն առի ըսելը:

—Ըստ նորաձեւութեան, կանանչ կօշիկ հագնելու համար ժամացոյցին շլթան ծախելը:

—«Մարդասէր է» ըսուելու համար աղքատին 5 լրուշ տալը, բայց մայրն ու քոյրը անօթի ձգելը:

—«Մեծ դերասան»ի համբաւ շահելու համար, ատըրճանակը բերանը պարպելը (հոգ չէ թէ պարապ ըլլայ) եւ պիտիքը այրելը:

—Բաւելանալէն համար մինչեւ առաւօտ փողոցները պտըտիլ եւ յաջորդ օրը հիւանդ եմ ըսելով դպրոց երթալ չուզելը:

—«Դուն այսօր ժամ մը ուշ եկար» ըսելով, պաշտօնէից թոշակէն ամբողջ օրական մը կտրելը:

Մ. ՃԻՏՏԱ

Մ Ա Զ Բ Գ Ծ Խ Զ

Մտնեմ վարժարան ,
Ելնեմ դասարան,
Մտնե աղջիկ յոյր
Շորքս կը վետան:

Կերթամ Զեթիկիկ,
Մեղք հազար պատիկ,
Որ գիրար գրենե
Ձորգ զոյգ մանչ աղջիկ:

Ժողովերքին մօտ
Կայ տեսակ մ' արօտ,
Որ մանչն աղջիկեն
Զքաշեր կարօտ:

Դիշերը մոթին
Պատերոս ևտին,
Որանտեղոս կուտայ
Մանչը աղջիկին:

Երբ յառաջարան
Դրան վարժարան,
Կուենեմ այդ գիտ
Բարի վերջարան:

Կիներ տնգիտակ
Դրոսով դատարկ ,
Իրանունքի դեմ
Կը վիճին տաք տաք :

— «Զն'ս սա տնայտուն
Ժողիկի յերան,
Դիտե չգիտեր
Ինկեր և օրթան :

Ողորմի ևոյնպիս
Վարժապետին վիս ,
Որ իր հաճախով
Զարթեր իսկ տնտես :

Ե Դ Ո Ւ Ա Ր Դ

Թ Ա Ղ Ա Կ Ա Ն Ե Բ Պ Ա Բ Մ Ը

— Բարեւ է քեզնոր:
— Աստուծու բարին:
— Երկար ատենէ ի վեր Զեզ շուկայի կողմերը տեսած
չունիմ. Բեւաւ-Նի-Նե ձգեցի՞ր ինչ ըրիր:
— Գրեթէ երեք ամիս է թաղականութեամբ կ'զբա-
ղիմ. «Թէլլալութեան» մէջ գործ չի մնաց:
— Աղէկ ամմա թաղականութիւնը մարդուս ապրուստ
չի տար:
— Ես իմ ապրուստս ճարելու համար թաղական եղայ:
Պատմեմ քեզի թէ ինչպէս իմ ապրուստս կը հանեմ. ե-
կեղեցւոյ համար 3 տուն շինուեցաւ. նախնական ծախուց
համար 25—30 ոսկի անկէ իմ կողորդս անցուցի, յայտնի

Մեր գիտիկն աղջիկ
Ի ամթիւսածիկ,
Համաստնութեամբ և
Թիւ տայ իսկ պաշիկ:

Յետոյ այդ տիկին
Հաճած իր խեղքին
Կեղեկ ի պտոյտ
Աւրը լոյս զաւիթին:

Անցին ևորեղոսի
Դարպի մը մուկ,
Երեկ դաս կատեր,
Այսօր ևետե թոռք :

— «Ժողիկի սա ևոր
Դորդը՝ խաշոր ,
Պարզ շարադրութիւն
Անգաւ շիյտե կոյ:

Թող դարձ երթար ,
Այս, յեն, գիմ կարպոր,
Յետոյ գործածեր
Դրիչ կաղամար:

Այս դատակարգի
Մտային փառքի
Պատասխան հակիրձ
Այսպէս կը տրուի:

— «Մի մօր սնայարծ
Ժողիկը մեծցած
Մանչին աղջիկին
Ողորմի Աստուծո :

է այս շատերու, նոյն իսկ Տնտես. խորհրդոյ, որ քանիցս
քննութեան ալ կանչեց. սակայն ինչ օգուտ. . . նոյնպէս
եկեղեցւոյ սեփական կալուածներէն միոյն գետնայարկ
սենեակը դեղարանի վերածուեցաւ. անկէ ալ բան մը
հանեցի. արդէն եկեղեցւոյ սեփական տուններէն մին իմ
անձնական ստացուածոցս պէս ձրի կը նստիմ: ձրի ծը-
խախտտ կ'առնեմ, որովհետեւ ծխալաճառին խանութը
եկեղեցւոյ կը պատկանի, նպարավաճառին խանութն ալ
որ նմանապէս եկեղեցւոյ կը պատկանի, ամիսը անգամ
մը նորոգութիւն կը հանեմ եւ միշտ քօնօր-քօն ունիմ
առանց ստակ տալու. Աստուած մի արասցէ, եթէ տանս
մէջ հիւանդ ունենամ, դեղերն ալ ձրի են, որովհետեւ
դեղագործին նստած տունը եւ խանութը եկեղեցւոյ կը
պատկանին. (այն ալ ստակ տուած չունի ես):

Վերջապէս տանս ծախքերը եկեղեցւոյ անտուկէն
կը վճարուին:

— Աղէկ ամմա եթէ օր մը թաղեցին ելլէ եւ թե-
ւերնուդ բռնելով դուրս նետէ:

— Այն ատեն ալ Խաւ-Կա-Նի-Նե ողջ ըլլայ, ինչպէս
թաղեցիներէն ոմանք երեսիս պօռացին. * * *

Ն Ա Մ Ա Ր Ն Ե Ր

Ճաշարանի մը մէջ, յաճախորդ մը ճաշացուցակին
վրայ «վայրի բազի խորոված» կարգաւորվ, սնակ մը բե-
րել տուաւ, եւ սպասաւորին հարցուց:

— Յիրաւի, վայրի՞ բազ է այս կերածս:
— Ո՛հ, պարոն, վայրիներուն ալ վայրենին. ճիշդ կէս
ժամ տեւեց, մինչեւ որ հաւնոցին մէջէն բռնեցինք. * * *

Խանութը յաճախորդէ դուրկ մնացած գինեպան մը,
անցեալ օր գինետանը դրանը վրայ՝ խոշոր տառերով եւ
չորս լեզուններէ գրուած, հետեւեալ ազգը կախած էր:

Սրբուած քառսուննոց եւ քսան բարանոցներ ալ
կ'ընդունինք քառսուն բարայի համար քառորդ կ'աւ-
րեմ, առաջին տեսակ օղի. մէգէները ծրի են: Մէկ
շիշը 30 բարա եւ շիշ մը խմողին, գաւաթ մըն ալ թէզ-
կեանէն կը տրուի:

Դատարկապօրտ խմանին մէկը՝ որ բոլոր ձեռքը
անցած ստակը օղիի կուտար, վրան գլուխը պատառուն
ու գրեթէ կիտամերկ, անցեալները ընկերներէն միոյն
հետ գինետունի մը մէջ խմած ատեն ընկերովը ըսաւ:

— Իրաւ է որ եթէ սա օղին չըլլայ, այս աշխարհի
մէջ ապրիլը չարժեր. որովհետեւ կենաց ճամբան խիստ
փշոտ է:

— Յիրաւի, ըսաւ միւսը՝ ըղբտուած հագուստներէդ
բացայայտ կ'երեւի որ ըսածդ ճամբարի է:

Սեղանաւոր մը իր չափահաս զաւկին հետեւեալ
բարոյական խրատը կուտար:

—Մտիկ ըրէ տղաս, ամէն բանէ առաջ մարդս սլա-
տիւը անաղարտ պահելու է. խարդախութենէ աւելի
գէշ բան չի կայ. տե՛ս, անցեալ օր յաճախորդներէս մին
ինծի քառասուն ոսկի սխտի վճարէր, սխալմամբ յիսուն ոս-
կի տուաւ:

—Ե՞տ տուիր. . . :

—Ո՛հ, հինգ ոսկին հանեցի ճշդիւ ընկերակցիս հաշ-
ւոյն անցուցի:

* * *

Հարուստ ծերունի մը, իր վերջին ժամուն մօտիւր
դպարով անարին քով կեցող ծաղկատի կնոջը ըսաւ:

—Ի՛նձ նայէ սիրելիս, գնա՛ւ ամենաչքեղ հագուստ-
ներդ հագուէ, եւ բոլոր աղամանդեայ զարդերովդ զար-
դարուէ եկու:

—Ո՛հ, քու այս վիճակիդ մէջ միթէ սի՛րտ ունիմ զար-
դարուելու:

—Կ'աղաչեմ, ըրէ ըսածս:

—Բայց ինչո՞ւ համար, սիրականս:

—Վերջին յոյս մը . . . կը խորհիմ թէ մահը երբ
գայ, զքեզ այնչափ գեղեցիկ տեսնելով, կարելի է սիրա-
հարի, եւ իմ տեղս քեզ տանի:

* * *

Անտես մի՛ առներ խեղճ կոյրը բարի պարոնս, կ'ըսէր,
առջի օրը մուրացկան մը անչորդի մը:

—Բայց ես զձեզ ուրիշ անգամ տեսնելուս, արձանի
մը պէս համր էիք, կերելի որ հիմայ լեղունիդ բացուէր,
աչքերէիդ գոցուէր է:

—Ճիշդ է ագնիւ տէրս, պատասխանեց մուրացկանը.
բայց արդար չէ պահանջել մէկէ մը, որ ընդ միշտ շարու-
նակէ արհեստ մը, որմէ բան մը չի շահիր:

* * *

Օրիորդ Մաննիկ՝ որ քիչ մը տղեղ էր, առջի օրը իր
մօրքրոջ պղտիկ տղուն կ'ըսէր:

—Չաւակները մեծ մասամբ, քիչ շատ իրենց հօրը
կամ մօրը կը նմանին:

Տղան տեսնելով որ Օր. Մաննիկ ամենեւին չէր նը-
մաներ իր մօրը՝ որ թաղին ամէնէն գեղանի կիներէն մին
էր, համոզկեր ձայնով մը ըսաւ:

—Ըսել է որ լուսահոգի հայրերնիդ շատ տղեղ է ե-
ղեր:

Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

ԶՈՒԱՐՔԱԼԻԿ

Կիրակոս էֆ. մեր Էսնաֆ դասակարգէն քիչ մը ա-
ւելի բարձր, ու աղնուաշուք դասակարգին դասաւորե-
լու մօտեցած հասարու մը, անցեալ օր իր մէկ վաճա-
ռական բարեկամին կը ներկայանայ յարմար պաշտօն մը
գտնելու համար իր տղուն, Արթաքի պէյին, որ թաղային
վարժարանէ մը շրջանաւարտ ելած էր:

Աւելորդ է յիշել հոս Արթաքի պէյին աշխատասի-
րութեան մասին խեղճ հօրը դովեստները:

Մէկ քանի օր վերջ Արթաքի պէյ անձամբ կը ներ-
կայանայ վաճառականին, որ կ'ըսէ:

—Ի՛նչ տեսակ պաշտօն կ'ուզէք ստանձնել:

—Է՛հ, սանկ պատուաւոր վաճառատան մը մէջ գը-
րագրութեան թեթեւ պաշտօն մը, օրական առ առա-
ւելն 3—4 ժամ աշխատութեամբ: Աւելի առեւտրական
գործառնութեանց վարժուելու քան թէ ստակ շահելու
համար:

—Ճիշդ երկու վաճառատուն գտայ որ կը յարմարին
ձեզի, մին Թորոս Էֆէնտի քով, 500 դրուշ ամսականով
եւ միւսը Թադէոս Էֆ. քով 400 դրուշով. արդէն եր-
կուքն ալ կը ճանչնաք, ուստի ձեզ կը մնայ ընտրու-
թիւնը, կը յուսամ թէ առաջինը աւելի շահուոր է:

—Թերեւս ոչ. աւելի լաւ կը համարեմ Թադէոս Է-
ֆէնտին:

—Ի՞նչու համար, բարեկամս. Թադէոս Էֆ.ն աւելի
քիչ կը վճարէ, եւ ինքն ալ արդէն այնպիսի հիւանդու-
թիւն մը ունի որ բժիշկները վերջին խօսքը ըսած են:

—Ճիշդ ես ալ այդ պատճառաւ կը նախընտրեմ
զինքը. քանի որ այդ աստիճան հիւանդ է, քանի մը օ.
րէն կրնայ մեռնիլ. եւ ես ալ մէկ երկու օր քօնժէ կ'ու-
նենամ. . . :

==

Երկու շրջանաւարտներու միջեւ:

—Ի՞նչ գործի հետամուտ ես բարեկամ:

—Շիտակը կ'ուզե՞ս, ես դասատու սխտի ըլլամ ու
րովհետեւ մտածեցի թէ աւելի հանգիստ գործ չի կայ
հրապարակի վրայ: Նախ տարին 2 ամիս վաքանս, Զատիկի,
Մնունդի եւ Բարեկենդանի առթիւ մէկ մէկ շաբաթ ար-
ձակուրդ, ամիսը մէկ երկու օր ալ տօնի պատճառաւ
դպրոցները կը գոցուին. հաշիւ ըրէ տե՛ս անդին ի՞նչ կը
մնայ:

—Լաւ, բայց վկայականի խնդիրը ի՞նչ կ'ընես:

—Ատիկէ դուրին ի՞նչ կայ ինծի համար. ես անանկ
յանձնարարականով մը կը ներկայանամ քննիչ յանձնա-
խումբին՝ որ հեռուէն տեսածին պէս առանց բան մը
հարցնելու մէկ քանի վկայականը մէկտեղ կուտայ:

==

Շահաւոր ծանուցում մը:

«Պ. Մ. . . կը ծանուցանէ թէ, ուր օրէ ի վեր իր
կինը աներեւութացած է. բոլոր խուզարկութիւններ ա-
պարդին մնացած ըլլալով՝ Ծաղիկի միջոցաւ կը խնդրէ
թէ, ով որ գտնէ գայն, կրնայ . . . իրեն համար պահել, եւ
գոհացուցիչ վարձատրութիւն մը ստանալ իր կողմէ»:

==

Լրագրավաճառ մը իր յաճախորդին:

—Էֆէնտի սա հաշիւս կը կտրեցողդէ՞ք այսօր:

—Բանի՞ դուրուշ եղաւ որ:

—17 դրշ. ու կէս:

—Իմ հաշիւս այդչափ ըլլալու չէ. սուտ կ'ըսես:

—Հաշիւս ճիշդ է Էֆէնտի. սուտ կը ծախեմ բայց
սուտ չեմ խօսիր:

ՄԷՆ-ՏԻՕՆ

—

ԻՆՏԵՆՍԻՎ

—Շաբաթը վեց օր արշալույսին դացող եկող Գրեյ-ժոնէից, ի՞նչ գործերին ինծի մուտ է:

—Համար հազար իրաւականներ աղջկանս համար գուռիս լաւաւիւն ձեռք են աւեր՝ ըսող մայրերուն նըպատակը ինծի մուտ է:

—Իրաւաճառ թերթի մը մէջ Գրեյ-ժոնէի գողոն մը գրելով ասոր անոր քիթ քաշելը՝ ինծի մուտ է:

—Համայնագէտի հովեր առած շրջանաւարտ հով-կուրներուն, ապագային ի՞նչ ըլլալին ինծի մուտ է:

—Գեղեցիկ է կրնամ ըսել՝ բնութիւնը ինծի մուտ է:

—Սիւսիւն սիւսիւն պատուհանը նստողները տիկին-նեղն են թէ սպասուհի Սահա կէտ մը որ ինծի մուտ է:

—Բարիս տուտուն միայն ճանչցող Գրեյ-ժոնէներուն՝ տարիներով մենք հոն կեցանք ըսելներին՝ ինծի մուտ է:

—Անձրեւի պէս տեղացող գանձանակներուն դը-րամները ի՞նչ ըլլալը ինծի մուտ է:

—Այնքան փաշայի ռիթմիկական նամակը վարժու-հին գիրը չէ ըսելը բայց ո՞վ գրած ըլլալը, ինծի մուտ է:

—Վարժապետ եւ վարժուհի՝ վաղաններուն, մշտ-երթալին, ի՞նչ ընելին, ինծի մուտ է: Վ. Փ.

ԻՆՏԵՆՍԻՎ

—Մազրիգիւղի տիրայուններուն հարսնիքի Գրեյ-ժոնէի չը-լալուն համար, ճաթելու չափ բարկանալով, ց'ծագելն արշալուստ, տանը շուրջը սլքտկալը:

—Ճէնթիմէնի մը նշանածս հաճութիւն չունի ըսելով կէս գիշերին, հարսնիքին տունէն մեկնել, եւ . . . առտուն մութնուլուսուն նորէն անկուլը. (Գրեյ-ժոնէ՞ Բէյքէ, Նէ՞ Լա-հանայ Բոն-Բոն-Բոն):

—Կնքահայրի մը հարսին կամ փեսային ծառայական ամենախոնարհ յարգանքները յոտս իւր մենձաղացութեան պատուանդանին, ակնապիշ սպասելը:

—Կալանթոն ըսուելու համար, չարթուան ամէն օ-րերը, Գրեյ-ժոնէի մինչեւ չուկայ երթալ գալով, կի-շակի օրերը երկրորդ Գրեյ-ժոնէի երթալը:

—Ձի հրատարակուելու դատաւարարուած անճունի յօդուած մը, տունէ տուն պտտելով (երած սրտին . . . միտքարանք) կարգալը: Լ. Ս. Փ.

ԾԱՂԻԿԻ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆԵՐԸ

ՕՐԹԱՔԷՍԵ, 25 Յունիս.—Նախորդ եւ արդի Թաղ. Խորհուրդները վէճի բռնուեցան Նախորդին անդամները օրինագիրքեր եւ կանոնագիրքեր կը բանան, ի հարկին բերաննին ալ կը բանան . . . բորեագի: Հաշտարար կար-գաւորութիւն մը ընել ջանացողներուն փորձերը ապար-դիւն մնացին:

Տնտեսական Խորհուրդը նախորդին հաշիւները քն-նելու համար, անցեալ կիրակի հոռ եկաւ եւ չորս տար-ուան հաշիւը կէս ժամէն նայեցաւ . . .:

ԳԱՆՏԻԼԻ, 26 Յունիս.—Հոս եկեղեցի կայ, ժողո-ւրդը չկայ: Խորհրդարան կայ, Թաղական չկայ: տէրտէ-րին ամասկանը կայ, տէրտէր չկայ: եկեղեցական անօթ-կայ, արձանագրութեան տուժար չկայ: վարժարան կայ, տղաչկայ, ծախք կայ, հասցիթ չկայ: վերջապէս մէկը կայ մէկը չկայ:

ԵՆԵՆԻ-ԳԱՌՈՒ, 28 Յունիս.—Թաղական Խորհրդա-րանը զարգարելու համար ծախք չի խնայուիր, թէեւ Դպրոցին նստարանները ու գրասենյակները կտոր կտոր եղած են եւ անոնց բնաւ ուշադրութիւն ընող չկայ:

ԲՂԻ, 25 Յունիս.—Տեղւոյս առաջն. տեղապահ Տ. Վահրիճ վարդապետ Վան կ'սպասէ. մենք հոն իրեն կը սպասենք, պաշտօնաթուղթերն ալ էրգրում իրեն կ'սպա-սեն: Այսքան սպասողներու մէջ, երանի՜ յուսացողներուն:

ՍԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը և Քաղ. Ժողովոյ Ա-տենապետ Տատեան Յարութիւն փաշա սրտնք ե-րեքշաբթի օր Կայս. Պալատ հրաւիրուած էին՝ Խառն Ժողովոյ չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Ժողովին հաղորդեցին ի տեղեկութիւն՝ Հայն բա-րեհաճ բարձրագոյն հրամանները, զորս Օգոստ. Կայսրը շնորհ ըրած էր տալ առկա խնդրոց ան-միջական գործադրութեանը մասին: Կայսերական այս բարեհաճ իրատէն նոյն իրիկունն իսկ հաղոր-դուեցաւ Բ. Դրան:

—Կրօն. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ նը-կատողութեան առնելով՝ Վառնայի Հսրմիւզեան Տ. Գեորգ. քահանայի կատարած կրկնամուսնու-թեան խնդրին առթիւ, Վառնայէն հասած հան-րագրութիւն մը և տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին և ուրիշ անձի մը կողմէ զրկուած գրութիւնները և անոնցմէ տեղեկանալով որ տեղւոյն Տ. Մարտիրոս քահանան ալ նմանօրինակ կրկնամուսնութիւններ կատարած է, որոշեց Տ. Գեորգ. քահանայի Պոլիս գալով ի բերանացի տալիք բացատրութիւնները լը-սելէ յետոյ, յանձնարարել Պուկարիոյ այցելու հո-վիւ Պաղճեան Տ. Բարթոլոմէոս վարդապետի՝ անձամբ Վառնայ երթալով այդ մասին քննութիւն մը կատարել և տեղեկագրել Կրօն. Ժողովոյ:

Յայտնի է թէ Կրօն. Ժողովը Հիւրմիւզեան քահանայի կատարած կրկնամուսնութիւնը լուծեց, տարակոյս չկայ որ Տ. Մարտիրոսին կատարած կրկնամուսնութիւններն ալ պիտի լուծէ, որով Կրօն. Ժողովը չքնդուներով՝ հանգերձ ամուսնա-լուծումը, կրկնամուսնալուծում կատարելու տը-խուր հարկին մէջ պիտի գտնուի:

—Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքի ընտրու-թեան առթիւ, 14 եպիսկոպոսներէ բաղկացեալ ընտրելեաց ցանկը՝ Ատլիէի պաշտօնատան կողմէ նախընթաց օր յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի: Պատրիարքական ընտրութեան պիտի ձեռնարկուի յառաջիկայ յուլիս 9 ուրբաթ կամ յուլիս 11 կի-րակի օր:

Վերոյիշեալ ցանկէն դուրս ձգուած է միայն հակահասունեաններու պատրիարքութիւն ըրած Բիւրէլեան Յովհան եպիսկոպոսի անունը:

«ԱԴԱՄ»

«ԳԱԼԵՆՏԵՐԵԱՆ ՆՈՐԱԳԾԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ» ա-
նունով սոյն գործը վերջապէս սկսաւ հրատարակուիլ,
որ կ'ուսուցանէ արանց եւ մանչ տղոց ամէն տեսակ
հագուստներ ինչպէս նաեւ ՕՍՄԱՆԵԱՆ զինուորական ու
քաղաքային համազգեստներ ԶԵԻՆԼՈՒ եւ ԿԱՐԵԼՈՒ
եղանակը, բոլորովին նորագոյն եւ խիստ զիւրմբունքի
էմթոտով մը:

Գնողներուն զիւրամատչելի ըլլալու համար՝ ընդ-
հանուր գործը բաժնուած է 3 հատորներու: Ա. հատորը
կը պարունակէ բոլոր ԴՐՈՒԹԻՒՆ հագուստները, իրենց ամ-
բողջ մանրամասնութեամբ: Գործը ընտիր թղթի վրայ,
գեղատիպ 200 մեծադիր էջէ եւ 48 վիմատիպ տախ-
տակներէ կը բաղկանայ, 250է աւելի արտայայտիչ օրի-
նակներով ու պատկերներով: Իր գերազանց առաւելու-
թիւնն այն է որ ՉԱՓԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԼՕԹ, ինչ
կամ տաննեմէկ չափով ձեւել կ'ուսուցանէ ամէն կազ-
մուածքի վրայ: Ա՛յ աւելի մատչելի ըլլալու նպատակաւ,
Ա. հատորին բաժանորդագրութիւնը բացուած է միայն
3 ամսուան համար կէս օսմ. ոսկի՝ կանխիկ թղթա-
տարի ծախքով 60 դահեկան:

Դիմել միակ կեդրոնատեղին Մ. Գալէնտէր, Թա-
րաշնորար փողոց, թիւ 49, Կ. Պոլիս:

Է Ք Ի Թ Ա Պ Լ

[ՄԻԱՅԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳԱՅ]

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐ

Կենաց Ապահովագրական Ընկ.

ԵՐԱՇԽԱՐՀՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԻՒՆ Է

1 Միլիառ 227 միլիոն Քրանց

ՆԵՐԿԱՅՍՏՈՒՅԻՉ Կ. ՊՕԼՍՈՅ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց թիւ 50-51 Բոմբոսիայի դիմաց

Պատիւ ունին ծանուցելու թիւ 50-51 Բոմբոսիայի դիմաց
ճախորդաց թէ իրենց վաճառքի առարկային բացուած
է, միևնոյն տեղը, ուր կը ծախուին ըստ առաջնոյն
կանանց չրջադղեւորի համար ամեն տեսակ պիտոյք,
Տապալէ-բ, կոճակ, «ալի-բէ», ժապուէն, ժանեակ, եւայլն
եւայլն. ու կանանց արդուզարդի վերաբերեալ իրեղէն-
ներ, Բարիզի առաջնակարգ գործարաններէ պատրաս-
տուած: Այս վաճառատուն իր 25 տարուան յարատե-
ւութեամբ արդէն արդոյ յաճախորդաց վստահութիւնը
գրաւած ըլլալով աւելորդ կը համարուի կրկին յանձնա-
րարել:

[Հաստատեալ յամին 1852]

ՏՔՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Թիւ 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - Գիշդ Զրպուգ-
մեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենա-
սատիկ ցաւած ակոսներն մէկ անգամէն կը լեցուին,
ցաւով զիմեւու եւ բուժուած վերադառնալու պայ-
մանաւ:

Նորահար եղանակաւ, նաւթ, ճաշակաւոր եւ զի-
մացկուն արհեստական ակոսներ կը պատրաստեն,
յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տա-
րիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն եւ
բաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին,
ինչպէս նաեւ թմրեցողիչ դեղերու, եւ ամենակատարե-
լագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամ-
նահանութիւն:

Յ. Գ. Չմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր),
ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ
կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա Չ Դ

Այս անգամ կը վաճառուին
մեծ ու փոքր քանակութեամբ
Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհա-
կանաքառա դերձաններն հը-
նարիչ Մեսրոպովիչի գրասեն-
եակն որ ի Կ. Պոլիս Գա-
մանոս խան թիւ 1:

Այս առթիւ կը խնդրուի
Արդոյ հասարակութենէն որ
փութան փորձել այս դերձաններն Փորձառու եւ մաս-
նագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրա-
պարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:
Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւե-
լութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի ըլլաք Ս. Փրկչի
Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրաւոր խեղճ եւ անկար պա-
տըպարելոյ:

Բաժանորդագրութիւն [կանխիկ]

Պոլիս եւ Գաւառներ Տրին. 50, Վեցմա 25, Եոմա 15 դշ:
Օտար Երկիրներ » 12, » 6, » 3 Քր
Դրամի տեղ բոսթայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն:
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է:

ԾԱՂԻԿԻ Խմրագրութեան եւ Վարչութեան վերա-
բերեալ ամէն գրութիւնը պէտք է ուղղուին Առ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԾԱՂԻԿ ԽԱՐԱԲԱՅԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Արտոնատէր Ա. ՍԱԲԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ

Զիւմպիլլի խան միջնայարկ թիւ 18